

Journal Website

Article history:

Received 23 June 2024

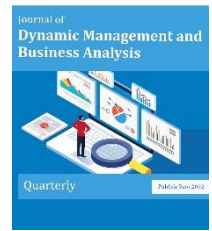
Revised 23 August 2024

Accepted 02 October 2024

Published online 13 October 2024

Dynamic Management and Business Analysis

Volume 3, Issue 3, pp 56-76

E-ISSN: 3041-8933

Attracting Combined Investments in the Arvand Free Trade Zone (Presenting a Paradigmatic Model)

Masoud Mazraeh¹, Mohammad Haghighi^{2*}, Leila Andervazh³

1. PhD student, Department of Business Administration, Khoramshahr International Branch, Islamic Azad University, Khoramshahr, Iran.
2. Associate Professor, Department of Business Management, Faculty of Management, University of Tehran, Tehran, Iran (Corresponding Author).
3. Assistant Professor, Department of Business Management, Khorramshahr International Branch, Islamic Azad university, Khorramshahr, Iran.

* Corresponding author email address: mhaghighi@ut.ac.ir

Article Info

Article type:

Original

How to cite this article:

Mazraeh M, Haghighi M, Andervazh L. (2024). Attracting Combined Investments in the Arvand Free Trade Zone (Presenting a Paradigmatic Model). *Dynamic Management and Business Analysis*, 3(3), 56-76.

<https://doi.org/10.22034/dmbaj.2024.2039834.1093>

© 2024 the author(s). Published by Knowledge Management Scientific Association. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) License.

ABSTRACT

Objective: This research aims to design a model for attracting mixed investments to promote business prosperity and economic growth in free trade zones, with a case study of the Arvand Free Trade Zone. **Methodology:** The research method was qualitative. Accordingly, data were collected through interviews with 14 university professors, experts, and managers from the Arvand Free Trade Zone. The sample size was determined using the snowball method, and the criterion for concluding the interviews was the rule of theoretical saturation. The data in the qualitative section were analyzed using the grounded theory method. In the first stage, 296 open codes were extracted, which, after methodological adjustments, were reduced to 182 open codes or concepts. **Findings:** These codes and concepts, in the next level of abstraction, were categorized into 46 sub-categories, which were ultimately condensed into 19 main categories. **Conclusion:** Finally, these concepts were identified in six sections: factors influencing mixed investment attraction (causal conditions), the structure of mixed investment attraction (central phenomenon), contextual factors affecting mixed investment attraction (contextual conditions), intervening factors influencing mixed investment attraction (intervening conditions), strategies for mixed investment attraction (strategies), and outcomes of mixed investment attraction (consequences). These concepts formed the research model.

Keywords: Mixed Investment Attraction, Business Prosperity, Economic Growth, Arvand Free Trade Zone.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Attracting mixed investments—combining both domestic and foreign capital—is crucial for economic growth and business prosperity in free trade zones (FTZs) (Akbari & Chaijani, 2018). FTZs serve as hubs for facilitating trade, enhancing employment, and developing infrastructure (Guan, 2024). The Arvand Free Trade Zone, given its strategic location, holds significant potential for attracting mixed investments that can contribute to regional and national economic development.

Global experiences demonstrate that policies related to FTZs can lead to local and national economic improvements. For instance, the Batam FTZ policy in Indonesia has been effective in enhancing the local economy (Agustianto, 2024). Similarly, China's FTZs have played a pivotal role in trade and investment development (Akbari & Chaijani, 2018). Institutional factors and resources significantly influence firm performance within FTZs (Akbari & Chaijani, 2018). Evaluating industrial proposals in free zones can aid in improving investment decisions (Badi et al., 2023).

Trade liberalization is another factor that can increase trade and investment flows. Studies in China's pilot FTZs show that these zones have facilitated trade and capital movements (Bao et al., 2023). Moreover, trade liberalization can promote technological upgrading and increase exports, as evidenced by Argentinian firms after MERCOSUR's implementation (Bustos, 2011).

In terms of sustainable development, FTZ policies can have environmental impacts. Some studies indicate that establishing FTZs can reduce air pollution and improve green total factor productivity (Lou et al., 2023; Ma et al., 2021). Therefore, it is essential to design synergistic policies for regional green development (Chang, 2023).

In Iran, FTZs are considered tools for economic development and attracting foreign investment. However, some research suggests that the performance of these zones needs improvement, and appropriate strategies should be developed for investment attraction (Saberi et al., 2018). Analyzing factors influencing foreign direct investment in Ukraine shows that these experiences can be utilized to enhance investment attraction in Iran (Ryabushka & Yusiuk, 2022).

Given the above, this study aims to design a model for attracting mixed investments in the Arvand Free Trade Zone to foster business prosperity and economic growth.

Methodology

This research employed a qualitative methodology using the grounded theory approach. Data were collected through in-depth interviews with 14 participants, including university professors, experts, and managers associated with the Arvand Free Trade Zone. The sample was selected using the snowball sampling method until theoretical saturation was achieved. The data were analyzed in three stages: open coding, axial coding, and selective coding. Initially, 296 open codes were extracted, which were refined to 182 concepts after methodological adjustments. These concepts were then categorized into 46 sub-categories and ultimately condensed into 19 main categories forming the research model.

Findings

The analysis led to the identification of six main components influencing the attraction of mixed investments in the Arvand Free Trade Zone:

1. **Causal Conditions:** Factors directly affecting mixed investment attraction, such as infrastructure quality, legal and regulatory frameworks, political and economic stability, and government support.
2. **Central Phenomenon:** The structure of mixed investment attraction, encompassing the mechanisms and strategies employed to attract investments.
3. **Contextual Conditions:** Environmental factors impacting investment attraction, including geographical location, organizational culture, and international relations.
4. **Intervening Conditions:** Variables that may hinder or facilitate the investment process, such as sudden policy changes, economic fluctuations, and environmental issues.
5. **Strategies:** Approaches to enhance investment attraction, including offering financial incentives, improving infrastructure, simplifying laws and regulations, and creating a favorable business environment.
6. **Consequences:** Outcomes of successful investment attraction, such as business prosperity, job creation, technology transfer, and regional economic growth.

Discussion and Conclusion

The study's findings align with previous research emphasizing the importance of various factors in attracting investments to FTZs. The identified causal conditions corroborate Akbari and Chaijani's (2018) assertion that institutional factors and resources significantly influence firm performance in FTZs (Akbari & Chaijani, 2018). Similarly, Ryabushka and Yusiuk (2022) highlighted the importance of political and economic stability and adequate infrastructure in attracting foreign investments (Ryabushka & Yusiuk, 2022).

The central phenomenon of establishing an effective structure for mixed investment attraction echoes the findings of Badi et al. (2023), who emphasized the need for comprehensive models and coherent structures to enhance investment decision-making in free zones (Badi et al., 2023).

Contextual conditions such as strategic geographical location and regional policies were found to be significant, consistent with Guan's (2024) comparison of the Shandong and Liaoning FTZs. The influence of policy synergy on regional green development, as discussed by Chang (2023), further underscores the importance of contextual factors (Guan, 2024).

Intervening conditions identified in the study, including environmental concerns and economic volatility, are supported by Lou et al.'s (2023) research on the environmental impact of FTZ construction on urban air pollution. Ma et al. (2021) also emphasized the need for environmental sustainability in FTZ policies (Lou et al., 2023).

The strategies proposed for attracting mixed investments are in line with Ezike et al.'s (2019) strategic evaluation of Nigeria's FTZs, which highlighted the importance of effective strategies in investment attraction (Ezike et al., 2019). Huang et al. (2018) demonstrated that adopting successful models could enhance investment attraction, reinforcing the study's proposed strategies (Huang et al., 2018).

The consequences identified, such as business prosperity and economic growth, align with Akbari and Chaijani's (2018) findings on the positive impact of firm performance in FTZs on economic development ([Akbari & Chaijani, 2018](#)). Liu (2024) also noted that FTZs could promote urban innovation and sustainable growth ([Liu, 2024](#)).

In conclusion, the study provides a comprehensive model for attracting mixed investments in the Arvand Free Trade Zone, highlighting the significant factors, strategies, and potential outcomes. The findings contribute to the existing literature and offer practical insights for policymakers and managers aiming to enhance investment attraction and foster economic growth in FTZs.

جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد تجاری اروند (ارائه یک الگوی پارادایمی)

مسعود مزرعه^۱، محمد حقیقی^{۲*}، لیلا آندرواژ^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت بازرگانی، واحد بین‌المللی خرمشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خرمشهر، ایران.

۲. دانشیار گروه مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

۳. استادیار گروه مدیریت بازرگانی، واحد بین‌المللی خرمشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خرمشهر، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: mhaghighi@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله

پژوهشی/اصیل

هدف: این پژوهش با هدف طراحی مدل جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در راستای رونق کسب و کار و رشد اقتصادی در مناطق آزاد تجاری، مورد مطالعه: منطقه آزاد اروند انجام گرفته است.

روش‌شناسی: روش پژوهش کیفی بوده است. به همین منظور داده‌ها از مصاحبه با ۱۴ نفر از اساتید دانشگاهی، متخصصان و مدیران منطقه آزاد اروند به‌دست‌آمده است. تعداد نمونه‌ها با استفاده از روش گلوله برفی و مبنای اتمام مصاحبه‌ها، قاعده اشباع نظری بوده است. داده‌ها در بخش کیفی با روش نظریه زمینه‌ای، بررسی شده است.

یافته‌ها: در مرحله اول، ۲۹۶ کد باز استخراج شد که پس از جرح و تعدیل‌های روش‌شناختی به ۱۸۲ کد باز یا مفهوم رسید. این کدها و مفاهیم در مرحله بعدی نردبان انتزاع، تبدیل به ۴۶ مقوله خرد و در مرحله نهایی تبدیل به ۱۹ مقوله اصلی شدند.

نتیجه‌گیری: نهایتاً در شش بخش شامل: عوامل موثر بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی (شرایط علی)، ساختار جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی (پدیده‌ی مرکزی)، زمینه‌های تأثیرگذار بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی (شرایط زمینه‌ای)، عوامل مداخله‌گر موثر بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی (شرایط مداخله‌گر)، راهبردهای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی (راهبردها و استراتژی‌ها) و پیامدهای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی (پیامدها)، شناسایی شده‌اند که این مفاهیم مدل پژوهش را ایجاد نموده است.

کلیدواژه‌گان: جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی، رونق کسب و کار، رشد اقتصادی و منطقه آزاد اروند.

نحوه استناد به این مقاله:

مزرعه م، حقیقی م، آندرواژ ل. (۱۴۰۳). جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد تجاری اروند (ارائه یک الگوی پارادایمی). مدیریت پویا و تحلیل کسب و کار، ۳(۳)، ۵۶-۷۶.

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده(گان) است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY 4.0) صورت گرفته است.

مقدمه

مناطق آزاد تجاری به عنوان یکی از ابزارهای مهم در تسهیل تجارت بین‌المللی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و توسعه اقتصادی شناخته می‌شوند. این مناطق با ارائه تسهیلات و معافیت‌های مالیاتی، زیرساخت‌های مناسب و قوانین تسهیل‌کننده، محیطی مناسب برای فعالیت‌های اقتصادی و تجاری فراهم می‌کنند (Akbari & Chaijani, 2018). در این راستا، جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی، که ترکیبی از سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی است، می‌تواند به عنوان راهکاری مؤثر برای رونق کسب و کار و رشد اقتصادی در مناطق آزاد تجاری مطرح شود. مناطق آزاد تجاری نقش بسزایی در توسعه اقتصادی کشورها ایفا می‌کنند. به عنوان مثال، در اندونزی، سیاست‌های منطقه آزاد باتام به عنوان راه‌حلی مؤثر برای بهبود اقتصاد محلی مورد استفاده قرار گرفته است (Agustianto, 2024; Hasanzadeh et al., 2023; Mohammadi Yazdi et al., 2024; Yazdan Panah & Ahmadi Mousavi, 2023). همچنین، تحقیقات انجام‌شده در چین نشان می‌دهد که مناطق آزاد تجاری پیلوت به بهبود جریان‌های تجاری و سرمایه‌گذاری کمک کرده‌اند (Bao et al., 2023). در نیجریه نیز ارزیابی استراتژیک مناطق آزاد تجاری نشان‌دهنده تأثیر مثبت آن‌ها بر توسعه اقتصادی است (Eyshi Ravandi et al., 2024; Ezike et al., 2019). جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی نیازمند درک عمیقی از عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران است. عواملی نظیر زیرساخت‌های مناسب، ثبات سیاسی و اقتصادی، قوانین و مقررات تسهیل‌کننده و حمایت‌های دولتی می‌توانند نقش تعیین‌کننده‌ای در جذب سرمایه‌گذاری داشته باشند (Eyshi Ravandi et al., 2024; Hasanzadeh et al., 2023; Ryabushka & Yusiuk, 2022). علاوه بر این، منابع و عوامل نهادی نیز می‌توانند بر عملکرد شرکت‌ها در مناطق آزاد تجاری تأثیرگذار باشند (Akbari & Chaijani, 2018). لیبرال‌سازی تجاری و ایجاد مناطق آزاد تجاری می‌تواند به افزایش جریان‌های تجاری و سرمایه‌گذاری منجر شود. مطالعه‌ای در مورد تأثیر مناطق آزاد تجاری پیلوت در چین نشان می‌دهد که این مناطق به بهبود تجارت و جریان سرمایه کمک کرده‌اند (Bao et al., 2023). همچنین، لیبرال‌سازی تجاری می‌تواند به ارتقاء فناوری و افزایش صادرات شرکت‌ها کمک کند، همان‌طور که در مورد شرکت‌های آرژانتینی پس از پیوستن به مرکوسور مشاهده شده است (Bustos, 2011).

با توجه به اهمیت توسعه پایدار، لازم است تأثیرات محیط‌زیستی مناطق آزاد تجاری مورد توجه قرار گیرد. تحقیقات نشان می‌دهد که ایجاد مناطق آزاد تجاری می‌تواند به بهبود بهره‌وری سبز و کاهش آلودگی هوا منجر شود (Lou et al., 2023; Ma et al., 2021). از سوی دیگر، سیاست‌های هم‌افزایی و همکاری بین‌سازمانی می‌تواند به توسعه سبز منطقه‌ای کمک کند (Chang, 2023). در سطح جهانی، تجربیات متعددی در زمینه توسعه مناطق آزاد تجاری وجود دارد که می‌تواند به عنوان الگو برای سایر کشورها مورد استفاده قرار گیرد. در چین، مناطق آزاد تجاری به عنوان محرکی برای نوآوری و توسعه اقتصادی شناخته می‌شوند و تحقیقات نشان می‌دهد که این مناطق می‌توانند به رشد نوآوری شهری کمک کنند (Liu, 2024). همچنین، در برزیل، سیاست‌های تحقیق و توسعه و نوآوری در منطقه آزاد تجاری مانائوس به توسعه صنعتی کمک کرده است (Luiz Frederico Oliveira De & Armando Araújo de Souza, 2022).

در ایران، مناطق آزاد تجاری با هدف جذب سرمایه‌گذاری خارجی و توسعه اقتصادی ایجاد شده‌اند. اما با وجود پتانسیل‌های موجود، چالش‌هایی نیز در این زمینه وجود دارد. تحقیقات نشان می‌دهد که نیاز به تدوین استراتژی‌های مناسب برای بهبود عملکرد این مناطق وجود دارد (Sabeti et al., 2018). همچنین، با تحلیل عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری خارجی در کشورهایی مانند اوکراین، می‌توان از این تجربیات برای بهبود جذب سرمایه‌گذاری در ایران استفاده کرد (Ryabushka & Yusiuk, 2022). منطقه آزاد تجاری اروند با توجه به

موقعیت جغرافیایی استراتژیک خود، در مجاورت کشورهای همسایه و دسترسی به آب‌های بین‌المللی، ظرفیت‌های بالقوه‌ای برای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی دارد. توسعه این منطقه می‌تواند به افزایش تجارت بین‌المللی، ایجاد اشتغال و بهبود زیرساخت‌های منطقه کمک کند. مطالعات متعددی به بررسی تأثیر مناطق آزاد تجاری بر توسعه اقتصادی پرداخته‌اند. برای مثال، در تحقیقاتی که در چین انجام شده است، تأثیر مناطق آزاد تجاری بر بهبود بهره‌وری سبز و نوآوری شهری مورد بررسی قرار گرفته است (Liu, 2024; Ma et al., 2021). در اندونزی، نقش منطقه آزاد باتام در بهبود اقتصاد محلی مورد تأیید قرار گرفته است (Agustianto, 2024). همچنین، در نیجریه، ارزیابی استراتژیک مناطق آزاد تجاری نشان می‌دهد که این مناطق می‌توانند به توسعه اقتصادی کمک کنند، اما نیاز به بهبود دارند (Ezike et al., 2019).

با توجه به مطالب فوق، ضرورت دارد که مدلی جامع برای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد تجاری اروند طراحی شود. این مدل باید عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری را شناسایی کرده و راهبردهای مناسبی برای بهبود عملکرد منطقه ارائه دهد. استفاده از تجربیات موفق جهانی و تطبیق آن‌ها با شرایط محلی می‌تواند به بهبود اثربخشی این مدل کمک کند. لذا، هدف اصلی این پژوهش، طراحی مدل جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در راستای رونق کسب‌وکار و رشد اقتصادی در منطقه آزاد تجاری اروند بود.

روش پژوهش

روش تحقیق در پژوهش حاضر از نوع کیفی و به طور خاص روش نظریه زمینه‌ای سیستماتیک است. نیومن معتقد است که نظریه زمینه‌ای مجموعه‌ای از شیوه‌ها برای توسعه دادن نظریه‌ای استقرایی در مورد یک پدیده است. در توضیح روش کیفی پژوهش باید گفت نظریه زمینه‌ای طرح پژوهش کیفی است که محقق بر اساس آن اقدام به تولید یک تبیین عام (نظریه) از یک فرایند، کنش یا تعامل می‌کند که بر اساس دیدگاه شماری از مشارکت‌کنندگان شکل می‌گیرد.

مشارکت‌کنندگان پژوهش، اساتید دانشگاهی، متخصصان و مدیران منطقه آزاد اروند بوده است. برآورد حجم نمونه در پژوهش‌های کیفی مبتنی بر معیار درجه اشباع اطلاعات گردآوری شده در راستای هدف اصلی پژوهش است. با مدنظر قرار دادن این موضوع تعداد ۱۴ نفر از آن‌ها که از آگاهی و شناخت کافی در زمینه موضوع پژوهش برخوردار بودند انتخاب و با مراجعه به آن‌ها اطلاعات لازم جمع‌آوری شد. مبنای معیار اصلی محاسبه و برآورد حجم نمونه در این مرحله از پژوهش میزان اشباع اطلاعات جمع‌آوری شده در راستای موضوع و اهداف پژوهش یا به عبارت دیگر پیروی از نمونه‌گیری نظری و اشباع مفاهیم و مقوله‌های شناسایی شده در فرایند تحلیل داده‌های پژوهش بوده است. در ادامه مشخصات کلی مربوط به حجم نمونه مرحله کیفی یا به عبارت دیگر مشارکت‌کنندگان پژوهش گزارش شده است:

جدول ۱

مشخصات مشارکت‌کنندگان پژوهش در مرحله کیفی

ردیف	جنس	سن	تحصیلات	تخصص
۱	مرد	۴۸	دکتر	استاد دانشگاه
۲	مرد	۵۶	دکتر	استاد دانشگاه

۳	مرد	۵۲	دکتر	معاونت سرمایه گذاری
۴	زن	۴۳	دکتر	استاد دانشگاه
۵	مرد	۳۸	کارشناسی ارشد	امور سرمایه گذاری
۶	مرد	۴۷	دکتر	حوزه مالی
۷	مرد	۵۰	دکتر	معاونت مالی
۸	مرد	۴۴	دکتر	توسعه و کسب و کار
۹	زن	۴۶	دکتر	استاد دانشگاه
۱۰	مرد	۵۴	دکتر	مدیریت طرح و برنامه
۱۱	مرد	۵۳	کارشناسی ارشد	توسعه نواحی صنعتی
۱۲	مرد	۴۵	دکتر	مدیر صنایع و معادن
۱۳	مرد	۵۱	دکتر	صادرات و واردات
۱۴	مرد	۴۳	کارشناسی ارشد	مدیر توسعه و تسهیل تولید

تکنیک اصلی گردآوری داده‌ها مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته است. بر این اساس متن مربوط به پیاده‌سازی مصاحبه با مشارکت-کنندگان پژوهش مواد و محتوای اصلی پژوهش جهت شناسایی مفاهیم، مقوله‌ها و تدوین مدل مربوط به جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی بوده است. پروتکل مصاحبه دربرگیرنده مجموعه‌ای از پرسش‌های زمینه‌ای (جمعیت‌شناختی) و پرسش‌های اصلی در خصوص اهداف پژوهش بوده که در جریان مصاحبه با مشارکت‌کنندگان پژوهش با توجه به مباحث و مطالب ارائه شده توسط آن‌ها نیز پرسش‌هایی از افراد مورد مطالعه پرسیده شد. ابتدا در قالب پروتکل مصاحبه محورهای اصلی مدنظر پژوهش‌گر در راستای اهداف پژوهش مشخص و در جریان گردآوری داده‌ها با توجه به این محورها و همچنین مدنظر قرار دادن مباحث مطرح شده توسط مشارکت‌کنندگان پژوهش پرسش‌ها بازنگری و طرح شده‌اند. قابل ذکر است از آنجایی که نمونه‌گیری مرحله کیفی پژوهش بر مبنای نمونه‌گیری نظری (ظهور مفاهیم در فرایند تحلیل داده‌ها) صورت می‌گیرد علاوه بر پرسش‌های اصلی مربوط به پروتکل مصاحبه مفاهیم و مقوله‌های شناسایی شده در فرایند تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز مبنای طرح پرسش‌های جدید به منظور اشباع مقوله‌ها در مصاحبه‌های بعدی بوده است. مصاحبه با مشارکت‌کنندگان پژوهش به شکل حضوری و از طریق هماهنگی قبلی با آن‌ها توسط پژوهش‌گر انجام شده است. مدت زمان مصاحبه با هر یک از مشارکت‌کنندگان پژوهش حدوداً مابین ۴۵

دقیقه تا ۱ ساعت بوده است. رویه غالب تحلیل داده در پژوهش‌های کیفی و از جمله روش نظریه زمینه‌ای، کدگذاری است. کدگذاری فرایندی تحلیلی‌ای است که طی آن داده‌ها مفهوم‌گذاری می‌شوند و به هم می‌پیوندند تا نظریه را شکل دهند. بر این اساس در پژوهش حاضر نیز در این مرحله از پژوهش تحلیل داده‌ها با مدنظر قرار دادن فرایند تحلیل داده در روش نظریه زمینه‌ای و بر اساس سه شیوه کدگذاری باز،^۱ محوری^۲ و گزینشی^۳ انجام شد. در توضیح شیوه‌های کدگذاری مطرح شده باید گفت در مرحله کدگذاری باز پژوهش‌گر بیشتر با مفاهیم سروکار دارد، کانون اصلی کدگذاری محوری مقولات هستند و در مرحله کدگذاری گزینشی ارتباط بین مقوله‌ها و به عبارت دیگر قضایا هستند که بروز و ظهور پیدا می‌کنند

یافته‌ها

همان‌طور که بحث شد، کدگذاری داده‌های پژوهش در سه مرحله انجام شده است. در مرحله اول، ۲۹۶ کد باز استخراج شد که پس از جرح و تعدیل‌های روش‌شناختی به ۱۸۲ کد باز یا مفهوم رسید. این کدها و مفاهیم در مرحله بعدی نردبان انتزاع، تبدیل به ۴۶ مقوله خرد و در مرحله نهایی تبدیل به ۱۹ مقوله اصلی شدند. در نهایت این مقولات در قالب ابعاد پارادایمی (شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای، راهبردها/استراتژی‌ها و پیامدها) گنجانده شده و مدل پارادایمی به دست آمده است. این مقولات در ارتباط با یکدیگر، مدل مفهومی پژوهش را ایجاد کرده است که در **جدول ۲** قابل مشاهده است. همچنین پس بررسی داده‌ها و استفاده از شاخص CVI و CVR روایی محتوایی مدل تحقیق مورد تایید قرار گرفت.

جدول ۲

اجزاء پارادایم، مقولات اصلی و فرعی

مقولات خرد	مقولات عمده	ابعاد	مقوله مرکزی
نظارت اجرایی/سیستم قضایی	نظارت سیستماتیک	شرایط علی	جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی به مثابه پدیده‌ای چندبعدی
انسجام کارکردی/انسجام فضایی	انسجام ساختاری		
فضای سرمایه‌گذاری/جذب سرمایه‌گذاری	ساختار سرمایه‌گذاری		
حمایت آموزشی/حمایت مالی/حمایت حقوقی	سیاست‌های حمایتی		
ساختار حکمرانی/مجاورت فضایی/شفافیت نهادی	ساختار حکمرانی	شرایط مداخله‌گر	
سیاست‌های کلان/قوانین و مقررات	سیاست‌گذاری کلان		
توسعه اقتصادی/توسعه فرهنگی-اجتماعی	سطح توسعه‌یافتگی	شرایط زمینه‌ای	
زیرساخت‌های رفاهی/زیرساخت‌های ارتباطی/زیرساخت‌های تکنولوژیک	زیرساخت‌های توسعه‌ای		
توسعه فضای حمایتی/توسعه محیط کسب و کار	توسعه فضای کسب و کار	راهبردها و استراتژی‌ها	
تعامل با بازار خارجی/بازاریابی بین‌المللی/درک رویه‌های بین‌المللی	توسعه تعاملات اقتصادی		
توسعه طرح‌های بنیادی/توسعه زیربنایها	توسعه زیرساخت‌ها		

¹ Open Coding

² Axial Coding

³ Selective Coding

استراتژی محوری در سرمایه‌گذاری / سرمایه‌گذاری بین‌المللی / خلق مزیت	نوین‌گرایی
رقابتی	سرمایه‌گذاری
حمایت‌گری / تشویق صادراتی	توسعه نظام حمایتگری
افزایش تولید / کاهش هزینه‌ها / افزایش درآمد / ارزش‌آفرینی	بهبود رشد اقتصادی
جذب سرمایه‌گذاری خارجی / جذب سرمایه‌گذاری داخلی / توسعه صادرات	بهبود نظام پیامدها
و ارزآوری	سرمایه‌گذاری
توسعه کمی کسب و کارها / توسعه کیفی کسب و کارها	توسعه نظام کسب و کارها

۱. شرایط علی

شرایط علی مجموعه‌ای از حوادث، وقایع و اتفاقاتی هستند که به وقوع یا گسترش پدیده موردنظر می‌انجامد. در پژوهش حاضر، مقوله‌های «نظارت سیستماتیک»، «انسجام ساختاری»، «ساختار سرمایه‌گذاری» و «سیاست‌های حمایتی» به عنوان شرایط علی جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی احصاء شده‌اند.

نظارت سیستماتیک

نظارت سیستماتیک دو بعد و مقوله فرعی را شامل می‌شود: نظارت اجرایی و سیستم قضایی. نظارت اجرایی اولین بعد نظارت سیستماتیک است. در وضعیت موجود منطقه اروند به ویژه در بعد اقتصادی، نظارت اجرایی چندانی بر بخش‌های مختلف وجود ندارد و نوعی سردرگمی و آشفتگی در این زمینه وجود دارد. علاوه بر این، نظارتی هم که در عمل صورت می‌گیرد به دلیل برخی رانت‌های خرد، کارآمدی چندانی نداشته است. این مسئله سبب شده است که جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه اروند به صورتی که مطلوب است انجام نگیرد، زیرا یکی از عوامل اصلی رخ دادن این مسئله، وجود نظارت اجرایی، عادلانه و مداوم بر فرآیندها و رویه‌های مختلف اقتصادی، مالی، تجاری، مالیاتی و... است. برای تحقق نظارت اجرایی به عنوان یکی از ابعاد نظارت سیستماتیک بر فعالیت‌های اقتصادی و مدیریتی در منطقه اروند، سیستم قضایی منسجم و کارآمد نیز ضرورت دارد. در واقع، وجود چنین سیستمی می‌تواند از فساد و رانت موجود که عاملی بنیادی برای عدم تحقق نظارت اجرایی سیستماتیک است جلوگیری نماید. وضعیت موجود نشان از این دارد که چنین سیستمی هنوز به طور کامل وجود ندارد. سوءرفتارهای مدیریتی و مالی پیش‌آمده به صورت واقعی و کارآمد پیگیری قضایی نمی‌شوند و عموماً به سادگی از کنار آن‌ها گذشت می‌شود. علاوه بر این، صاحبان کسب و کارها در صورت بروز مشکل، از این مسئله که می‌توانند به سیستم قضایی برای حل مسائل و مشکلات خودشان اطمینان داشته باشند، باور ندارند.

انسجام ساختاری

بر مبنای کدگذاری زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، انسجام ساختاری دو بعد و مقوله را شامل می‌شود: انسجام کارکردی و انسجام فضایی. اولین مقوله خرد مرتبط با انسجام ساختاری به عنوان یکی از شرایط علی تأثیرگذار بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه اروند، انسجام کارکردی است. ابعاد، بخش‌ها، حوزه‌ها و سازمان‌های مختلفی که در منطقه اروند فعال هستند لازم است از لحاظ کارکردی در پیوند با یکدیگر قرار داشته باشند، در انجام وظایف یکدیگر اختلال ایجاد نکنند و همزمان با آگاهی از کارکردها و وظایف یکدیگر، از موازی‌کاری پرهیز کنند. بر مبنای کدگذاری زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، عدم وجود یک سیستم مناسب جهت پوشش اطلاعات اعتباری افراد، فقدان انسجام کامل بین گمرک ایران و منطقه آزاد اروند، و فقدان سازمان‌های اجرایی مناسب نمودهایی از عدم انسجام کارکردی در منطقه اروند در وضعیت موجود هستند. تداوم چنین وضعیتی می‌تواند آسیبی جدی به فرآیند جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه اروند وارد نماید. بنابراین نیاز به

تغییر جدی در این زمینه و اصلاح روندها و رویه‌های موجود وجود دارد. دومین مقوله خرد مرتبط با انسجام ساختاری به عنوان یکی از شرایط علی تاثیرگذار بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه اروند، انسجام فضایی است. منظور از انسجام فضایی این است که بین فضاهای فیزیکی مختلف در منطقه آزاد اروند از یک طرف، و بین فضاهای سرمایه‌گذاری در این منطقه از طرف دیگر، رابطه و انسجام سیستماتیک وجود داشته باشد. در وضعیت کنونی به نظر می‌رسد که چنین نیست. بر مبنای تحلیل زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، مکان یابی نامناسب، تکمیل نشدن حصار کشی منطقه آزاد اروند، عدم تناسب فضایی بین بخش‌های مختلف با کارکردهای متفاوت در منطقه آزاد اروند از جمله نمودهای فقدان انسجام فضایی در منطقه اروند هستند که فرآیند جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی را زیر سوال برده است.

ساختار سرمایه‌گذاری

بر مبنای کدگذاری زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، ساختار سرمایه‌گذاری به عنوان یکی از شرایط علی موثر بر فرآیند جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه اروند شامل دو مقوله فرعی می‌باشد که عبارتند از: فضای سرمایه‌گذاری و جذب سرمایه‌گذاری. اولین مقوله فرعی مرتبط با ساختار سرمایه‌گذاری به عنوان یکی از شرایط علی موثر بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، فضای سرمایه‌گذاری است. بدون وجود فضای مناسب، امن و تضمین‌شده برای فعالیت اقتصادی، نمی‌توان انتظار داشت که جذب سرمایه‌گذاری به صورت مطلوبی انجام بگیرد. بر مبنای تحلیل و کدگذاری مصاحبه‌های انجام شده با متخصصان و اساتید اقتصاد، در وضعیت موجود منطقه آزاد اروند این مسئله یعنی فضای ایمن سرمایه‌گذاری وجود ندارد و شرایط نامساعدی از این لحاظ بر منطقه حاکم است. علاوه بر این، سرمایه‌گذاری نیازمند زیرساخت‌ها و زیربناهای اولیه است که عموماً باید توسط دولت یا نهادهای مرتبط با آن ایجاد شوند. در واقع، این زیرساخت‌ها و زیربناهای ستون‌های جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در این منطقه هستند که در وضعیت موجود، شرایط نامساعدی را دارند. برای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی قبل از هر چیز نیاز است که فضای سرمایه‌گذاری از هر لحاظ شرایط مساعدی داشته باشد تا سرمایه‌گذاران دغدغه ابتدایی‌ترین شرایط برای سرمایه‌گذاری را نداشته باشند. دومین مقوله فرعی مرتبط با ساختار سرمایه‌گذاری به عنوان یکی از شرایط علی موثر بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، جذب سرمایه‌گذاری است. همان‌طور که بحث شد، جذب سرمایه‌گذاری (فرا تر از سرمایه‌گذاری ترکیبی) نیازمند این است که فضای سرمایه‌گذاری در شرایط مناسب و مساعدی باشد. در غیر این‌صورت جذب سرمایه‌گذاری به سختی امکان‌پذیر می‌شود. هرچند ممکن است جذب سرمایه‌گذاری داخلی در وضعیت کنونی امکان‌پذیر باشد اما جذب سرمایه‌گذاری خارجی آن هم از نوع ترکیبی آن تقریباً غیرممکن بوده و به سختی امکان‌پذیر است. به هر حال، شرایط و فضای مناسب و مساعد برای سرمایه‌گذاری که عاملی بنیادی در ساختار سرمایه‌گذاری است، نقشی بسزا در جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند دارد.

سیاست‌های حمایتی

بر مبنای کدگذاری و تحلیل زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، سیاست‌های حمایتی شامل سه مقوله فرعی است که عبارتند از: حمایت مالی، حمایت آموزشی و حمایت حقوقی. اولین مقوله مرتبط با سیاست‌های حمایتی به عنوان یکی از شرایط علی تاثیرگذار بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، حمایت مالی است. این حمایت‌ها می‌تواند شامل کمک‌ها و تسهیلات مالی و اعتباری نهادهای بانکی و مالی به کسب و کارهای فعال در منطقه آزاد اروند، تخفیف‌های گمرکی و مالیاتی، تسهیلات فروش در بازارهای داخلی و... باشد. چنین تسهیلاتی می‌تواند در وضعیت نامناسب اقتصادی که بسیاری از کسب و کارها با آن‌ها مواجه هستند کمک‌کننده باشد. دومین مقوله مرتبط با سیاست‌های حمایتی به عنوان یکی از شرایط علی تاثیرگذار بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، حمایت آموزشی است. در وضعیت کنونی بازده نیروهای انسانی اندک است که یکی از دلایل آن فقدان آموزش‌های لازم به آنان است. علاوه بر این، بیشتر صاحبان کسب و کارهایی که در منطقه آزاد اروند فعالیت دارند، آشنایی چندانی با اصول تجارت بین‌الملل ندارند. این در حالی است که برای توسعه جذب

سرمایه‌گذاری ترکیبی از یک طرف، و توسعه خود این کسب و کارها از طرف دیگر، آموزش‌هایی این‌چنین، ضرورت بنیادی دارد. به هر حال، حمایت آموزشی می‌تواند یکی از عامل‌های مرتبط با سیاست‌های حمایتی باشد که در نهایت می‌تواند به توسعه فرآیند جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند کمک فراوانی نماید. سومین مقوله مرتبط با سیاست‌های حمایتی به عنوان یکی از شرایط علی تأثیرگذار بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، حمایت حقوقی است. مسائل و مشکلات حقوقی یکی از رایج‌ترین مسائلی است که برای هر کسب و کاری ممکن است اتفاق بیفتد. در صورتی که حمایت‌های حقوقی لازم و تضمین‌های محکم در این زمینه وجود نداشته باشد، عموماً شرکت‌ها و کسب و کارها تمایل چندانی به سرمایه‌گذاری و به خطر انداختن سرمایه خودشان نخواهند داشت. یکی از افرادی که با وی مصاحبه انجام شده است

۲. شرایط زمینه‌ای

شرایط زمینه‌ای مجموعه مشخصه‌های ویژه‌ای است که به پدیده موردنظر دلالت می‌کند؛ یعنی محل حوادث و وقایع متعلق به پدیده. در پژوهش حاضر، مقوله‌های «سطح توسعه‌یافتگی» و «زیرساخت‌های توسعه‌ای» به عنوان شرایط زمینه‌ای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی احصاء شده‌اند.

سطح توسعه‌یافتگی

اولین مقوله مرتبط با شرایط زمینه‌ای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، سطح توسعه‌یافتگی است. بسترها و زمینه‌های مناسب یکی از شرایط اصلی برای رشد و توسعه سرمایه‌گذاری در هر منطقه‌ای است و منطقه آزاد اروند نیز از این قاعده استثناء نیست. هنگامی که این بستر و شرایط ماهیتی توسعه‌یافته داشته باشد (هم از لحاظ اقتصادی، هم از لحاظ فرهنگی-اجتماعی و هم از لحاظ حقوقی-سیاسی) سرمایه‌گذاران نیز اشتیاق بیشتری به سرمایه‌گذاری در انواع و ابعاد مختلف دارند، زیرا هم از بازگشت سرمایه خودشان و انباشت آن اطمینان دارند و هم از امنیت سرمایه‌گذاری و شرایط حقوقی-سیاسی موجود در منطقه توسعه‌یافته برخوردار هستند. در غیر اینصورت ما شاهد کاهش سرمایه‌گذاری و نامتوازن شدن آن در بهترین حالت خواهیم بود. بنابراین، شرایط توسعه و سطح توسعه‌یافتگی ارتباط مستقیمی با جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی دارد. در کنار این تأثیرگذاری، سطح توسعه‌یافتگی بر راهبردها و استراتژی‌هایی که برای توسعه و گسترش جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند ارائه می‌شود، تأثیرگذار است. به هر حال، بر مبنای کدگذاری و تحلیل زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، سطح توسعه‌یافتگی به عنوان یکی از شرایط زمینه‌ای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند شامل دو بعد است: توسعه اقتصادی و توسعه فرهنگی-اجتماعی. توسعه حقوقی را می‌توان در ذیل هر دوی این ابعاد قرار داد.

زیرساخت‌های توسعه‌ای

زیرساخت‌های توسعه‌ای زمینه و بستر را برای توسعه‌یافتگی اقتصادی و فرهنگی-اجتماعی فراهم می‌کنند و همین مسئله سبب می‌شود زمینه‌ها و بسترهای لازم برای توسعه و گسترش جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند فراهم گردد. بر اساس کدگذاری و تحلیل زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، زیرساخت‌های توسعه شامل سه بعد اصلی است که عبارتند از: زیرساخت‌های رفاهی، زیرساخت‌های ارتباطی و زیرساخت‌های تکنولوژیک. اولین زیرساخت‌های ضروری برای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، زیرساخت‌های رفاهی است. برای بهبود وضعیت جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند نیاز است که وضعیت ارائه خدمات عمومی و تخصصی در شرایط مناسبی باشد تا سرمایه‌گذاران بخش‌های مختلف دسترسی مناسبی به آن‌ها داشته باشند. در بسیاری از موارد، سرمایه‌گذاران به خاطر شرایط رفاهی و خدماتی نامناسب از سرمایه‌گذاری در یک منطقه صرف‌نظر می‌کنند. علاوه بر این، تنوع سرمایه‌گذاری نیاز به تنوع خدمات رفاهی نیز

دارد. هر کدام از این سرمایه‌گذاری‌ها نیازمند زیرساخت‌های رفاهی خاصی است که لازم است در منطقه آزاد اروند گسترش پیدا نماید. دومین زیرساخت‌های ضروری برای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، زیرساخت‌های ارتباطی است. برای توسعه‌یافتگی هر منطقه‌ای و به تبع آن توسعه سرمایه‌گذاری در آن، نیاز است که زیرساخت‌های ارتباطی در وضعیت مناسبی قرار داشته باشد. این زیرساخت‌ها شامل وضعیت زیرساخت‌های جاده‌ای، ارتباطی، هوایی، زمینی و... است. سومین نوع زیرساخت‌های ضروری برای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، زیرساخت‌های تکنولوژیک است. در وضعیت جهانی شده و شبکه‌ای شده کنونی که نظام سرمایه‌گذاری نیز شبکه‌ای، دیجیتالی و جهانی شده است، دسترسی به امکانات ارتباطی و دیجیتالی از اهمیت بنیادی برخوردار است. بدون وجود چنین امکانات و زیرساخت‌هایی، عملاً امکان توسعه سرمایه‌گذاری وجود نخواهد داشت.

۳. شرایط مداخله‌گر

شرایط مداخله‌گر، شرایط ساختاری‌ای هستند که به پدیده‌ی موردنظر تعلق دارند و بر راهبردهای عمل/تعامل اثر می‌گذارند. آن‌ها راهبردها را درون بستر خاصی محدود یا تسهیل می‌کنند. در پژوهش حاضر، مقوله‌های «ساختار حکمرانی» و «سیاست‌گذاری کلان» به عنوان شرایط مداخله‌گر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی احصاء شده‌اند.

ساختار حکمرانی

ساختار حکمرانی به عنوان یکی از شرایط مداخله‌گر بر راهبردها و استراتژی‌های جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند تاثیر می‌گذارد. بر مبنای کدگذاری و تحلیل زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، ابعاد ساختار حکمرانی شامل سه مورد است که عبارتند از: ساختار حکمرانی، مجاورت فضایی و شفافیت نهادی. همان‌طور که بحث شد ساختار حکمرانی می‌تواند عاملی تعیین‌کننده در زمینه جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد باشد. برای تحقق این مسئله نیاز است که حکمرانی محلی و منطقه‌ای و نظام تصمیم‌گیری در منطقه آزاد اروند در سطوح مختلف از کیفیت لازم برخوردار باشد. علاوه بر این لازم است که نظام حکمرانی و تصمیم‌گیری برخورد شفاف و برابر و عادلانه با فعالان اقتصادی داشته باشد و به موقعیت سیاسی و طبقاتی آنان توجه نکرده و آن را معیار برخورد با آنان قرار ندهد. در کنار این مسئله، دولت و نهادهای دولتی باید نقش تسهیلگری و حمایتگری از سرمایه‌گذاران در بخش‌های مختلف را داشته باشند و دخالت در مسائل و فرآیندهای اقتصادی مرتبط با کسب و کارها را به حداقل ممکن برسانند. به هر حال، ساختار حکمرانی یکی از شرایط مداخله‌گر در جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند است. شفافیت نهادی یکی دیگر از مقولات مرتبط با ساختار حکمرانی به عنوان یکی از شرایط مداخله‌گر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند است. شفافیت نهادی مرتبط با مشخص بودن و شفاف بودن رویه‌ها و فرآیندهای مرتبط با کسب و کارهای اقتصادی در سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی است. فراتر از این مسائل، قوانین و مقررات نیز باید از شفافیت و روشنی لازم برخوردار باشند. در وضعیت موجود به نظر می‌رسد که شفافیت نهادی چندانی در منطقه آزاد اروند در سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی و کسب و کارهای اقتصادی وجود ندارد.

سیاست‌گذاری کلان

دومین مقوله مرتبط با شرایط مداخله‌گر که به طور مستقیم بر راهبردها و استراتژی‌های جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند تاثیر می‌گذارد، سیاست‌گذاری کلان است. بر مبنای کدگذاری و تحلیل زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، سیاست‌گذاری کلان شامل دو بعد است که عبارتند از: سیاست‌های کلان و قوانین و مقررات.

اولین مقوله مرتبط با سیاستگذاری کلان، سیاست‌های کلان است. این سیاست‌ها در سطح کلان انجام می‌شوند اما به طور مستقیم رویه‌ها و فرآیندهای سرمایه‌گذاری اقتصادی در سطح میانی و خرد را تحت تاثیر خود قرار می‌دهند. بر مبنای کدگذاری و تحلیل زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، در وضعیت موجود اولاً سیاستگذاری‌های کلان دچار فرمی از بی‌ثباتی هستند که همین امر سبب سردرگمی سرمایه‌گذاران در منطقه اروند شده است. دوماً، بین سیاستگذاری‌های کلان دولتی و الزامات تجارت بین‌المللی تضاد و تعارضات زیادی وجود دارد که همین امر سبب عدم اشتیاق سرمایه‌گذاران خارجی به سرمایه‌گذاری در این منطقه شده است. به هر حال، سیاست‌های کلان نقشی بنیادی در زمینه جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه اروند دارند.

۴. راهبردها و استراتژی‌ها

راهبردها مبتنی بر عمل/تعامل‌هایی برای کنترل، اداره و برخورد با پدیده‌ی موردنظر هستند. راهبردها مقصود داشته، هدفمند بوده و به دلیلی صورت می‌گیرند. در پژوهش حاضر، مقوله‌های «توسعه فضای کسب و کار»، «توسعه تعاملات اقتصادی»، «توسعه زیرساخت‌ها»، «نوین‌گرایی سرمایه‌گذاری» و «توسعه نظام حمایت‌گری» به عنوان راهبردها و استراتژی‌های جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی احصاء شده‌اند.

توسعه فضای کسب و کار

اولین راهبرد و استراتژی جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، توسعه فضای کسب و کار است. بر مبنای دیدگاه آن‌ها توسعه فضای حمایتی از کسب و کارها از یک طرف و توسعه محیط کسب و کار از طرف دیگر خرده‌راهبردهایی هستند که می‌توانند به توسعه فضای کسب و کار در منطقه آزاد اروند منجر شوند. همان‌طور که بحث شد در وضعیت اقتصادی و نهادی خاص ایران، کسب و کارها بدون حمایت مالی، آموزشی و حقوقی نمی‌توانند موفقیت چندانی کسب کنند. بسیاری از کسب و کارهایی که در منطقه آزاد اروند فعال هستند یا به صورت بالقوه می‌توانند در این منطقه فعالیت کرده و سرمایه‌گذاری کنند، دچار چالش‌های زیادی هستند که نیاز به حمایت دارند. شروع یک کسب و کار، دسترسی به برق، شرایط و مقررات اخذ مجوز، ثبت مالکیت، سهولت پرداخت مالیات، تجارت فرامرزی، نرخ سود بانکی، اخذ اعتبار، حمایت از سرمایه‌گذاران خرد از جمله مسائلی هستند که کسب و کارهای فوق‌الذکر نیاز به حمایت و توجه در زمینه آن‌ها دارند. در صورتی که چنین حمایت‌هایی صورت بگیرد و فضای حمایت‌گری توسعه پیدا کند، می‌توان انتظار توسعه کسب و کارها در منطقه آزاد اروند را داشت و انتظار داشت کسب و کارهای نوین نیز وارد این منطقه شده و تنوع‌پذیری سرمایه‌گذاری را شاهد باشیم.

توسعه تعاملات اقتصادی

دومین راهبرد و استراتژی جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، توسعه تعاملات اقتصادی است. بر مبنای کدگذاری و تحلیل زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، توسعه تعاملات اقتصادی شامل سه مقوله فرعی می‌باشد که عبارتند از: تعامل با بازار خارجی، بازاریابی بین‌المللی و درک رویه‌های بین‌المللی. تعامل با بازارهای خارجی و بین‌المللی برای کسب و کارهای مختلف به ویژه کسب و کارهایی که در مناطق آزاد اقتصادی و تجاری فعالیت دارند از اهمیت بنیادی برخوردار است. حضور در بازارهای بین‌المللی سبب می‌شود که کسب و کارهای داخلی ارزش بیشتری داشته، انباشت سرمایه مناسب‌تری را تجربه کنند و همین مسئله سبب سرمایه‌گذاری بیشتر آن‌ها در این منطقه می‌شود. علاوه بر این، تعامل کسب و کارهای داخلی با بازارهای خارجی و بین‌المللی سبب می‌شود کسب و کارهای بین‌المللی اشتیاق بیشتری برای سرمایه‌گذاری در منطقه آزاد اروند داشته باشند. برای حضور موثرتر در بازارهای بین‌المللی و جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی بیشتر در منطقه آزاد اروند، بازاریابی بین‌المللی از اهمیت بنیادی برخوردار است. در واقع، بازاریابی بین‌المللی مقدمه و پیش‌نیاز حضور در بازارهای بین‌المللی و توسعه تعاملات اقتصادی است. به کارگیری استراتژی تجارت خارجی، استانداردسازی برنامه‌های بازاریابی واکنشی، رسیدن به اهداف خود و

حفاظت از موقعیت بازار، رفتارهای بازار محوری، بازاریابی صادرات، برنامه بازاریابی بین‌المللی، سازگاری آمیخته‌های بازاریابی با بازارهای خارجی، و تحلیل بازار از جمله مولفه‌های مرتبط با مقوله بازاریابی بین‌المللی از دیدگاه نخبگان و اساتید اقتصاد است. برای حضور موثر و کارآمد در بازارهای بین‌المللی از یک طرف، و حضور شرکت‌ها و کسب و کارهای بین‌المللی جهت سرمایه‌گذاری در منطقه آزاد اروند از طرف دیگر، درک رویه‌ها و استانداردهای تجارت بین‌المللی از اهمیت اساسی برخوردار است.

توسعه تعاملات اقتصادی

سومین راهبرد و استراتژی جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، توسعه زیرساخت‌ها است. بر مبنای کدگذاری و تحلیل زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، توسعه زیرساخت‌ها دو بعد را شامل می‌شود که عبارتند از: توسعه طرح‌های بنیادی و توسعه زیربنایها. اولین مقوله مرتبط با توسعه زیرساخت‌ها به عنوان یکی از راهبردها و استراتژی‌های جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی، توسعه طرح‌های بنیادی است. این طرح‌های توسعه‌ای می‌توانند زمینه‌ها و بسترهای اولیه را برای توسعه‌یافتگی و به تبع آن جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی فراهم نماید. بر مبنای کدگذاری و تحلیل زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، ایجاد طرح‌های زیر بنایی، ایجاد پروژه‌های صنعتی و تولیدی، ایجاد طرح‌های توسعه‌ای در بخش‌های مختلف اقتصادی برای مهیاسازی ظرفیت برای توسعه طرح‌های صنعتی از جمله مولفه‌ها و استراتژی‌های خرد در راستای توسعه طرح‌های بنیادی هستند. دومین مقوله مرتبط با توسعه زیرساخت‌ها به عنوان یکی از راهبردها و استراتژی‌های جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی، توسعه زیربنایها است. توسعه طرح‌های بنیادی در اصل کنشی در راستای توسعه زیربنایها است. همان‌طور که بحث شد، زیرساخت‌های ارتباطی و جاده‌ای برای توسعه حمل و نقل که اهمیتی بنیادی برای منطقه آزاد اروند دارد، باید در اولویت قرار بگیرد و توسعه پیدا کند. در وضعیت فعلی، این زیرساخت‌ها به هیچ وجه مطلوب نیستند. در کنار این زیرساخت‌ها، توسعه زیرساخت‌های خدماتی و رفاهی نیز از اهمیت بنیادی برخوردار است. تنوع‌پذیری کسب و کارها در منطقه آزاد اروند نیازمند توسعه زیرساخت‌های رفاهی و خدماتی و هم‌گام‌سازی آن‌ها است. در غیر اینصورت احتمال جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در این منطقه کمتر خواهد بود.

نوین‌گرایی سرمایه‌گذاری

چهارمین راهبرد و استراتژی جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، نوین‌گرایی سرمایه‌گذاری است. بر طبق کدگذاری و تحلیل زمینه‌ای مصاحبه‌های انجام شده، نوین‌گرایی سرمایه‌گذاری به عنوان یکی از استراتژی‌های جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه اروند دارای سه بعد اصلی است که عبارتند از: استراتژی محوری در سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذاری بین‌المللی و خلق مزیت رقابتی. منظور از استراتژی محوری این است که سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در این منطقه لازم است بر مبنای اهداف، راهبردها و استراتژی‌های مشخص انجام شود. در واقع، سرمایه‌گذاری بر مبنای یک استراتژی در راستای نیل به هدف صورت می‌گیرد. این مسئله هم از سوی نهادهای مرتبط نیاز است که رعایت شود و هم از سوی کسب و کارهایی که در این منطقه فعالیت دارند. محاسبات ریسک‌پذیری در نوسانات سرمایه‌گذاری، و به کارگیری استراتژی استفاده از اصل برتری‌های نسبی در سرمایه‌گذاری دو استراتژی خرد در این زمینه بر مبنای مصاحبه هستند. دومین راهبرد خرد مرتبط با نوین‌گرایی سرمایه‌گذاری در منطقه آزاد اروند به عنوان یکی از استراتژی‌های کلان جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی، سرمایه‌گذاری بین‌المللی است. همان‌طور که بحث شد، سرمایه‌گذاری بین‌المللی یک نیاز اساسی در توسعه سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند است. این مسئله از طرق مختلف می‌تواند صورت بگیرد. ارائه تخفیف‌های مالیاتی و عوارض کم، ایجاد بسترهای تکنولوژیکی، بازاریابی بین‌المللی، توسعه تعاملات اقتصادی و سیاسی از جمله این مسیرها هستند. سومین راهبرد خرد مرتبط با نوین‌گرایی سرمایه‌گذاری در منطقه آزاد اروند به عنوان یکی از استراتژی‌های کلان جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی، خلق مزیت رقابتی است. منظور از مزیت رقابتی این است که شرکت‌ها و

کسب و کارهای داخلی به حدی قدرتمند شوند که بتوانند کالاها و محصولات تولید کنند که در بازارهای بین‌المللی قابلیت عرضه و رقابت با دیگر شرکت‌ها را داشته باشد. در چنین وضعیتی هم ارزآوری صورت می‌گیرد که طبیعتاً سبب سرمایه‌گذاری مجدد در این منطقه می‌شود و هم اشتیاق شرکت‌ها و کسب و کارهای بین‌المللی برای حضور در این منطقه بیشتر می‌شود.

توسعه نظام حمایتگری

پنجمین راهبرد و استراتژی جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، توسعه نظام حمایتگری است. نخبگان و اساتید اقتصاد که با آن‌ها مصاحبه انجام شده است معتقدند که برای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در این منطقه، توسعه نظام حمایتگری یکی از راهبردهای کلان است. بر این اساس، توسعه نظام حمایتگری دارای دو بعد اساسی است که عبارتند از: حمایتگری و تشویق صادراتی. اولین راهبرد خرد مرتبط با توسعه نظام حمایتگری به عنوان یکی از استراتژی‌های کلان جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، حمایتگری است. این حمایت‌ها ابعاد و حوزه‌های مختلفی را شامل می‌شوند. حمایت‌های مالی، حمایت‌های اعتباری، حمایت‌های آموزشی و حقوقی و... از جمله این سیاست‌ها هستند. همان‌طور که بحث شد کسب و کارها در وضعیت فعلی در منطقه آزاد اروند در این زمینه‌ها دارای چالش‌ها و مسائل متعددی هستند که نیاز است در راستای رفع آن‌ها حمایت‌هایی از سوی نهادهای اقتصادی، سیاسی، مدیریتی و حقوقی صورت بگیرد. دومین راهبرد خرد مرتبط با توسعه نظام حمایتگری به عنوان یکی از استراتژی‌های کلان جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، تشویق صادراتی است. همان‌طور که بحث شد حضور در بازارهای بین‌المللی هم می‌تواند سبب تقویت تدریجی مزیت رقابتی برای این شرکت‌ها شود و هم فرآیندهای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی را تسهیل نماید. به همین دلیل تشویق صادراتی یکی از راهبردهایی است که می‌تواند در راستای توسعه نظام حمایتگری و به منظور تقویت جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی کارآمد باشد.

۵. پیامدها

پیامدها نتایج و حاصل عمل/تعامل‌ها یا راهبردها هستند. پیامدها را همواره نمی‌توان پیش‌بینی کرد و الزاماً همان‌هایی نیستند که افراد قصد آن را داشته‌اند. پیامدها ممکن است حوادث و اتفاقات باشند، شکل منفی به خود بگیرند، واقعی یا ضمنی باشند، و در حال یا آینده به وقوع بپیوندند. در پژوهش حاضر، مقوله‌های «بهبود رشد اقتصادی»، «بهبود نظام سرمایه‌گذاری» و «توسعه نظام کسب و کار» به عنوان پیامدهای تحقق راهبردها و استراتژی‌های جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی احصاء شده‌اند.

بهبود رشد اقتصادی

اولین پیامد اتخاذ راهبردها و استراتژی‌های معرفی‌شده در راستای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، بهبود رشد اقتصادی است. اولین مقوله مرتبط با بهبود رشد اقتصادی به عنوان یکی از راهبردهای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه اروند، افزایش تولید است. جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی از طریق تحقق استراتژی‌ها و راهبردهای ذکر شده در بخش قبل، باعث می‌شود ظرفیت تولیدی شرکت‌ها و کسب و کارها در منطقه افزایش پیدا کند، کیفیت کالاها و محصولات تولید شده بهبود پیدا کرده و قابلیت رقابت در سطح بازارهای بین‌المللی را پیدا کند و در نهایت سبب انباشت سرمایه بیشتر و سرمایه‌گذاری مجدد در منطقه آزاد اروند شود. در واقع، افزایش کمیت و کیفیت کالا و محصولات شرکت‌ها و کسب و کارها در منطقه اروند محصول سرمایه‌گذاری ترکیبی است اما خود نیز به صورت چرخشی به افزایش سرمایه‌گذاری ترکیبی منجر می‌شود. دومین مقوله مرتبط با بهبود رشد اقتصادی به عنوان یکی از راهبردهای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه اروند، کاهش هزینه‌ها است. علاوه بر افزایش کیفیت و کمیت تولیدات در اثر سرمایه‌گذاری ترکیبی، هزینه‌های مرتبط با شرکت‌ها و کسب و کارها نیز در اثر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی کاهش پیدا می‌کند. سیاست‌های حمایتی که در مورد آن‌ها بحث شد می‌تواند

سبب کاهش هزینه‌های جاری و ثابت شرکت‌ها و کسب و کارها شود. علاوه بر این، ممکن است هزینه‌های دستمزد و نیروی کار نیز کاهش پیدا کرده و به دلیل تخصیصی شدن کسب و کارها، هزینه‌های تولید نیز کاهش پیدا کند. سومین مقوله مرتبط با بهبود رشد اقتصادی به عنوان یکی از راهبردهای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه اروند، افزایش درآمدها است. افزایش تولید و کاهش هزینه‌های جاری و ثابت شرکت‌ها و کسب و کارها در نهایت می‌تواند منجر به افزایش درآمدها شود. این افزایش درآمد هم در سطح نهادهای دولتی می‌تواند اتفاق بیفتد و هم در سطح خود شرکت‌ها و کسب و کارها.

بهبود نظام سرمایه‌گذاری

دومین پیامد اتخاذ راهبردها و استراتژی‌های معرفی‌شده در راستای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، بهبود نظام سرمایه‌گذاری است. اولین مقوله مرتبط با بهبود نظام سرمایه‌گذاری به عنوان یکی از پیامدهای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه اروند، جذب سرمایه‌گذاری داخلی است. همان‌طور که بحث شد، جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی سبب تنوع‌پذیری کسب و کارها و رشد و توسعه منطقه خواهد شد. این مسئله می‌تواند به طور مستقیم فرآیند جذب سرمایه‌گذاری داخلی از سوی نهادهای سازمان‌ها، شرکت‌های دولتی و خصوصی و کسب‌وکارهای نوین را تسریع ببخشد. در وضعیت کنونی، سرمایه‌های داخلی به صورت پراکنده و جزیره‌ای عمل می‌کنند و در موارد بسیاری به دلیل مسائل اقتصادی و سیاسی از منطقه و کشور خارج می‌شوند. جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی و رشد و توسعه منطقه آزاد اروند می‌تواند سبب جذب این سرمایه‌گذاری‌ها شده و همزمان با جلوگیری از خروج سرمایه از کشور، رشد و توسعه اقتصادی را برای منطقه و کشور به دنبال داشته باشد. دومین مقوله مرتبط با بهبود نظام سرمایه‌گذاری به عنوان یکی از پیامدهای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه اروند، جذب سرمایه‌گذاری خارجی است. علاوه بر سرمایه‌گذاری داخلی، سرمایه‌گذاری خارجی نیز دارای اهمیت اساسی است. همان‌طور که بحث شد رشد و توسعه منطقه از یک طرف، بهبود قوانین و مقررات نهادی از طرف دیگر سبب می‌شود زمینه‌ها برای حضور شرکت‌های بین‌المللی در منطقه فراهم شود. بهبود زیرساخت‌های ارتباطی، رفاهی و تکنولوژیک نیز در این زمینه اهمیت محوری دارند. در کنار این مسائل، حضور شرکت‌ها و کسب و کارهای داخلی در بازارهای بین‌المللی به مرور سبب شناخته شدن بیشتر منطقه در سطح بین‌المللی شده و می‌تواند سبب افزایش تمایل کسب و کارهای بین‌المللی برای سرمایه‌گذاری در منطقه آزاد اروند شود. همه این مسائل پیامد تنوع‌پذیری کسب و کارها و جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی است.

بهبود نظام کسب و کار

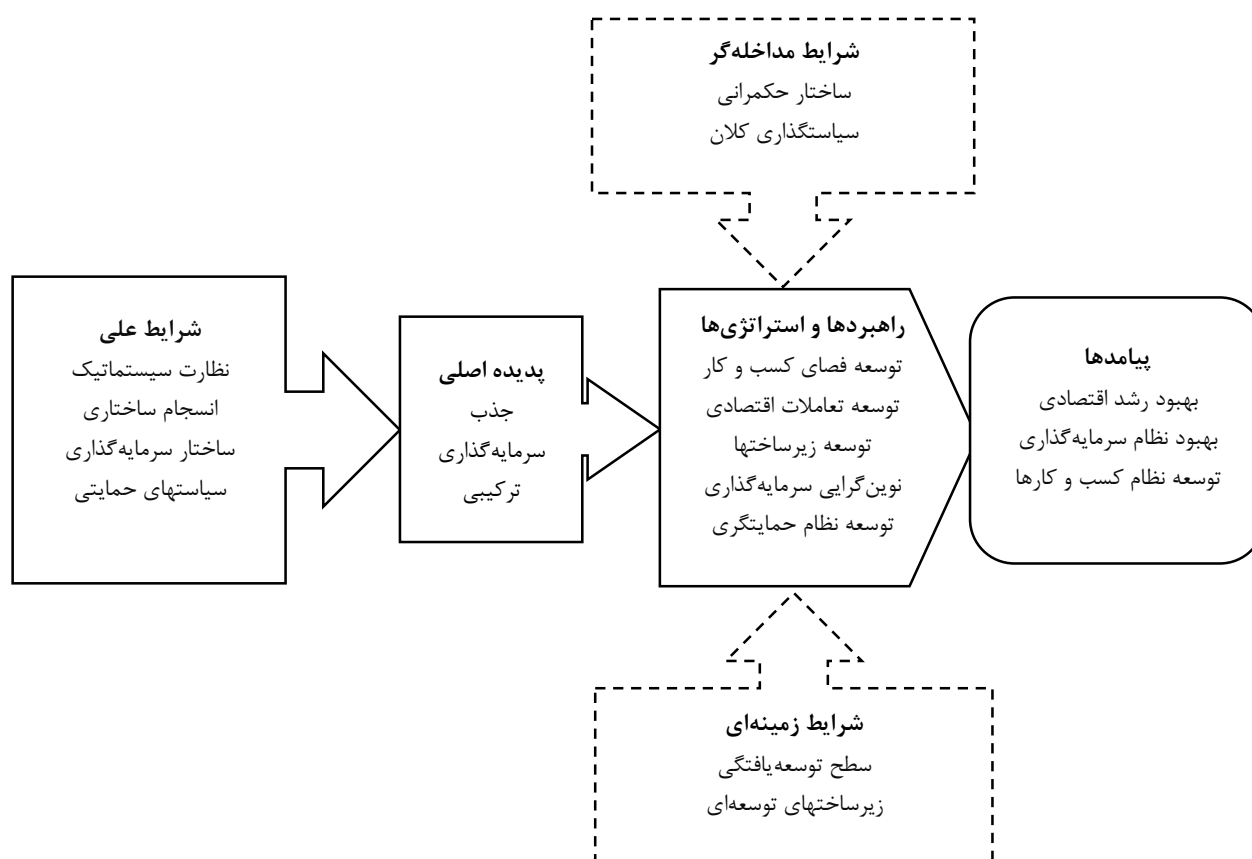
سومین پیامد اتخاذ راهبردها و استراتژی‌های معرفی‌شده در راستای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، بهبود نظام کسب و کار است. اولین پیامد مرتبط با توسعه نظام کسب و کار به عنوان یکی از پیامدهای کلان جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند، توسعه کمی کسب و کارها است. جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی سبب می‌شود که تعداد شرکت‌ها و کسب و کارها در منطقه آزاد اروند افزایش پیدا کند و اشتیاق به سرمایه‌گذاری از سوی آن‌ها تقویت شود. علاوه بر این، احتمالاً شاهد افزایش کسب و کارهایی باشیم که متکی بر صادرات غیرنفتی هستند که در مورد مزیت‌های آن برای منطقه و کشور بحث گردید. علاوه بر توسعه کمی کسب و کارها در اثر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی، توسعه کیفی کسب و کارها را نیز شاهد خواهیم بود. در اثر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی و توسعه اقتصادی بیشتر منطقه، کالاها و محصولات تولیدی توسط کسب و کارها بهبود پیدا خواهد کرد و به طور کلی شاهد توسعه صادرات و حضور موثرتر در بازارهای بین‌المللی خواهیم بود. یکی از افرادی که با وی مصاحبه انجام شده است.

بر اساس نتایج پژوهش می‌توان گفت که مدل پارادایمی جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در راستای رونق کسب‌وکار و رشد اقتصادی در منطقه آزاد اروند دارای چند بعد اصلی است که هر کدام، ابعاد و مقولات خردتری را شامل می‌شوند. شرایط علی جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی

در منطقه آزاد اروند عبارت‌اند از: «نظارت سیستماتیک»، «انسجام ساختاری»، «ساختار سرمایه‌گذاری» و «سیاست‌های حمایتی». شرایط مداخله‌گر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند شامل «ساختار حکمرانی» و «سیاست‌گذاری کلان» است. شرایط زمینه‌ای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند عبارت‌اند از: «سطح توسعه‌یافتگی» و «زیرساخت‌های توسعه‌ای». راهبردهای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند شامل راهبردهای زیر هستند: «توسعه فضای کسب‌وکار»، «توسعه تعاملات اقتصادی»، «توسعه زیرساخت‌ها»، «نوین‌گرایی سرمایه‌گذاری» و «توسعه نظام حمایت‌گری». در نهایت پیامدهای تحقق این راهبردها جهت جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد اروند عبارت‌اند از: «بهبود رشد اقتصادی»، «بهبود نظام سرمایه‌گذاری» و «توسعه نظام کسب‌وکار». همچنین مقوله مرکزی «سرمایه‌گذاری ترکیبی به‌مثابه پدیده‌ای چندبعدی» است. مدل مفهومی پژوهش در شکل ۱ قابل مشاهده است.

شکل ۱

مدل مفهومی نهایی پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این پژوهش طراحی مدلی برای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد تجاری اروند بود که بتواند به رونق کسب‌وکار و رشد اقتصادی منطقه کمک کند. با استفاده از روش نظریه زمینه‌ای و انجام مصاحبه‌های عمیق با خبرگان، ۱۹ مقوله اصلی در شش بخش شناسایی شد که مدل پژوهش را تشکیل می‌دهند. در این بخش، نتایج پژوهش را با مطالعات پیشین مقایسه و تبیین می‌کنیم.

نتایج پژوهش نشان داد که عوامل متعددی نظیر زیرساخت‌های مناسب، قوانین و مقررات تسهیل‌کننده، ثبات سیاسی و اقتصادی، و حمایت‌های دولتی بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی تأثیرگذار هستند. این یافته با نتایج Akbari و Chaijani (۲۰۱۸) همخوانی دارد که تأکید کردند عوامل نهادی و منابع بر عملکرد شرکت‌ها در مناطق آزاد تجاری تأثیر بسزایی دارند (Akbari & Chaijani, 2018). همچنین، Ryabushka و Yusiuk (۲۰۲۲) در تحلیل عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری خارجی در اوکراین، به اهمیت ثبات سیاسی و اقتصادی و زیرساخت‌های مناسب اشاره کرده‌اند (Ryabushka & Yusiuk, 2022).

تدوین ساختاری مناسب برای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. نتایج نشان داد که ایجاد یک ساختار منسجم و کارآمد می‌تواند فرآیند جذب سرمایه‌گذاری را تسهیل کند. Badi و همکاران (۲۰۲۳) نیز در ارزیابی پیشنهادات صنعتی در مناطق آزاد، به اهمیت استفاده از مدل‌های ترکیبی و ساختارهای منسجم برای بهبود تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری اشاره کرده‌اند (Badi et al., 2023).

شرایط زمینه‌ای نظیر موقعیت جغرافیایی، فرهنگ سازمانی، و روابط بین‌المللی می‌توانند بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی تأثیرگذار باشند. Guan (۲۰۲۴) در مقایسه مناطق آزاد تجاری شان‌دونگ و لیائونینگ، نشان داد که عوامل زمینه‌ای نظیر موقعیت استراتژیک و سیاست‌های منطقه‌ای نقش مهمی در جذب سرمایه‌گذاری دارند (Guan, 2024). Chang (۲۰۲۳) نیز به تأثیر هم‌افزایی سیاست‌ها بر توسعه سبز منطقه‌ای و جذب سرمایه‌گذاری اشاره کرده است (Chang, 2023).

عوامل مداخله‌گری نظیر تغییرات ناگهانی در سیاست‌ها، نوسانات اقتصادی، و مسائل محیط‌زیستی می‌توانند بر فرآیند جذب سرمایه‌گذاری تأثیر منفی بگذارند. Lou و همکاران (۲۰۲۳) نشان دادند که ساخت مناطق آزاد تجاری می‌تواند بر آلودگی هوا تأثیرگذار باشد، که این امر نیازمند مدیریت دقیق مسائل محیط‌زیستی است (Lou et al., 2023). Ma و همکاران (۲۰۲۱) نیز به بهبود بهره‌وری سبز در مناطق آزاد تجاری چین اشاره کردند، که نشان‌دهنده اهمیت توجه به پایداری محیط‌زیستی در جذب سرمایه‌گذاری است (Ma et al., 2021). نتایج نشان داد که راهبردهایی نظیر ارائه مشوق‌های مالی، بهبود زیرساخت‌ها، تسهیل قوانین و مقررات، و ایجاد فضای کسب‌وکار مناسب می‌توانند در جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی مؤثر باشند. Ezike و همکاران (۲۰۱۹) در ارزیابی استراتژیک مناطق آزاد تجاری نیجریه، به اهمیت تدوین راهبردهای مؤثر برای جذب سرمایه‌گذاری اشاره کردند (Ezike et al., 2019). همچنین، Huang و همکاران (۲۰۱۸) در تحلیل سیاست‌های مناطق آزاد تجاری شانگهای، نشان دادند که استفاده از مدل‌های موفق می‌تواند به بهبود جذب سرمایه‌گذاری کمک کند (Huang et al., 2018).

جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی می‌تواند منجر به رونق کسب‌وکار، ایجاد اشتغال، انتقال فناوری، و رشد اقتصادی منطقه شود. این یافته با نتایج Akbari و Chaijani (۲۰۱۸) همخوانی دارد که نشان دادند عملکرد شرکت‌ها در مناطق آزاد تجاری می‌تواند به توسعه اقتصادی کمک کند (Akbari & Chaijani, 2018). Liu (۲۰۲۴) نیز تأکید کرد که مناطق آزاد تجاری می‌توانند به رشد نوآوری و توسعه پایدار شهری کمک کنند (Liu, 2024).

نتایج این پژوهش با بسیاری از مطالعات پیشین در زمینه مناطق آزاد تجاری و جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی همسو است. به‌عنوان مثال، Akbari و Chaijani (۲۰۱۸) به نقش عوامل نهادی و منابع در عملکرد شرکت‌ها اشاره کردند که با یافته‌های ما در مورد عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی مطابقت دارد (Akbari & Chaijani, 2018). همچنین، Ryabushka و Yusiuk (۲۰۲۲) بر اهمیت ثبات سیاسی و اقتصادی تأکید کردند که در پژوهش ما نیز به‌عنوان عوامل کلیدی شناسایی شدند (Ryabushka & Yusiuk, 2022).

مطالعات Lou و همکاران (۲۰۲۳) و Ma و همکاران (۲۰۲۱) به تأثیرات محیط‌زیستی مناطق آزاد تجاری پرداختند که نشان‌دهنده نیاز به توجه به پایداری محیط‌زیستی در تدوین راهبردهای جذب سرمایه‌گذاری است (Lou et al., 2023; Ma et al., 2021). علاوه بر این، مطالعات Guan (۲۰۲۴) و Chang (۲۰۲۳) بر اهمیت شرایط زمینه‌ای و سیاست‌های منطقه‌ای در جذب سرمایه‌گذاری تأکید کردند که با نتایج ما همخوانی دارد (Chang, 2023; Guan, 2024).

این پژوهش با ارائه مدلی جامع برای جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی در منطقه آزاد تجاری اروند، به ادبیات موجود در این حوزه افزوده است. شناسایی عوامل مؤثر، ساختارهای مناسب، شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر، و راهبردهای مؤثر می‌تواند به سیاست‌گذاران و مدیران در بهبود فرآیند جذب سرمایه‌گذاری کمک کند.

این پژوهش با وجود ارائه نتایج ارزشمند، دارای محدودیت‌هایی است. یکی از محدودیت‌ها استفاده از روش کیفی و تعداد نمونه محدود است که ممکن است قابلیت تعمیم نتایج را کاهش دهد. همچنین، تمرکز پژوهش بر منطقه آزاد اروند ممکن است نتایج را به این منطقه خاص محدود کند و قابلیت تعمیم به سایر مناطق آزاد را کاهش دهد.

برای تحقیقات آینده، پیشنهاد می‌شود که از روش‌های ترکیبی کمی و کیفی استفاده شود تا نتایج جامع‌تری حاصل گردد. انجام مطالعات مقایسه‌ای بین مناطق آزاد مختلف می‌تواند به شناسایی عوامل مشترک و اختصاصی مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری کمک کند. همچنین، بررسی تأثیرات بلندمدت جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی بر توسعه پایدار و رفاه اجتماعی می‌تواند موضوع پژوهش‌های آینده باشد.

به مدیران و سیاست‌گذاران منطقه آزاد اروند توصیه می‌شود که با بهبود زیرساخت‌ها، تسهیل قوانین و مقررات، و ارائه مشوق‌های مالی، جذابیت منطقه را برای سرمایه‌گذاران افزایش دهند. ایجاد یک محیط کسب‌وکار پایدار و توجه به مسائل محیط‌زیستی می‌تواند در جذب سرمایه‌گذاری ترکیبی مؤثر باشد. همچنین، تقویت روابط بین‌المللی و همکاری با سایر مناطق آزاد تجاری می‌تواند به تبادل تجربیات و بهبود عملکرد منطقه کمک کند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

شفافیت داده‌ها

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

حامی مالی

References

- Agustianto, A. (2024). Effectiveness of the Free Trade Zone Policy as a Solution to Improve the Economy in Batam. *Al-Adalah Jurnal Hukum Dan Politik Islam*, 9(1), 53-65. <https://doi.org/10.30863/ajmpi.v9i1.5413>
- Akbari, M., & Chaijani, M. H. (2018). Performance of the Firms in a Free-Trade Zone: The Role of Institutional Factors and Resources. *European Management Review*, 16(2), 363-378. <https://doi.org/10.1111/emre.12163>
- Badi, I., Stević, Ž., & Bouraima, M. B. (2023). Evaluating Free Zone Industrial Plant Proposals Using a Combined Full Consistency Method-Grey-CoCoSo Model. *Journal of Industrial Intelligence*, 1(2), 101-109. <https://doi.org/10.56578/jii010203>
- Bao, T., Dai, Y., Feng, Y., Liu, S., & Wang, R. (2023). Trade Liberalisation and Trade and Capital Flows: Evidence From China Pilot Free Trade Zones. *World Economy*, 46(5), 1408-1422. <https://doi.org/10.1111/twec.13387>
- Bustos, P. (2011). Trade Liberalization, Exports, and Technology Upgrading: Evidence on the Impact of MERCOSUR on Argentinian Firms. *American Economic Review*, 101(1), 304-340. <https://doi.org/10.1257/aer.101.1.304>
- Chang, Y. (2023). Collaborative Integration or Policy Diversification: The Influence of Policy Synergy on Regional Green Development. *Frontiers in Environmental Science*, 11. <https://doi.org/10.3389/fenvs.2023.1281357>
- Eyshi Ravandi, M., Moeinaddin, M., Taftiyan, A., & Rostami Bashmani, M. (2024). Investigating the Impact of Investor Sentiment and Liquidity on Stock Returns of the Iranian Stock Exchange. *Dynamic Management and Business Analysis*, 3(1), 40-52. <https://doi.org/10.22034/dmbaj.2024.2038046.1068>
- Ezike, I. B., Ukemenam, A., & Chijioke, I. F. (2019). Free Trade Zones: A Strategic Evaluation of Nigeria Success (Failure) Story. *Turk Turizm Arastirmalari Dergisi*, 1(1), 66-78. <https://doi.org/10.26677/tr1010.2019.61>
- Guan, X. (2024). Comparative Analysis of Shandong Free Trade Zone and Liaoning Free Trade Zone. *Highlights in Business Economics and Management*, 35, 141-148. <https://doi.org/10.54097/x7gj5x49>
- Hasanzadeh, I., Sheikh, M. J., Arabzadeh, M., & Farzinfar, A. A. (2023). The Role of Economic Policy Uncertainty in Relation to Financial Market Instability and Stock Liquidity in Tehran Stock Exchange Companies. *Dynamic Management and Business Analysis*, 2(3), 163-178. <https://doi.org/10.22034/dmbaj.2024.2031971.2315>
- Huang, D., Neequaye, E. N., Banahene, J., Van, V. T., & Fynn, S. (2018). A Comparative Analysis of Effective Free Trade Zone Policies in Ghana: A Model From Shanghai Free Trade Zone. *Open Journal of Business and Management*, 06(04), 900-922. <https://doi.org/10.4236/ojbm.2018.64066>
- Liu, C. (2024). Can Pilot Free Trade Zones Promote Sustainable Growth in Urban Innovation? *Sustainability*, 16(13), 5360. <https://doi.org/10.3390/su16135360>
- Lou, B., Xie, B., Liu, P., Zhu, M., & Xu, W. (2023). Evaluating the Impact of Free Trade Zone Construction on Urban Air Pollution in China—Empirical Evidence From a Spatial Differences-in-Differences Approach. *Frontiers in Environmental Science*, 10. <https://doi.org/10.3389/fenvs.2022.1075138>
- Luiz Frederico Oliveira De, A., & Armando Araújo de Souza, J. (2022). Research, Development and Innovation Policy in Brazil and the Prospects for the Development of Industry 4.0 in the Manaus Free Trade Zone. *International Journal for Innovation Education and Research*, 10(9), 46-60. <https://doi.org/10.31686/ijer.vol10.iss9.3882>
- Ma, Q., Zhang, Y., Kun, Y., & He, L. (2021). Have China's Pilot Free Trade Zones Improved Green Total Factor Productivity? *International journal of environmental research and public health*, 18(21), 11681. <https://doi.org/10.3390/ijerph182111681>
- Mohammadi Yazdi, A., Mirsepasi, N., Mousakhani, M., & Hanifi, F. (2024). Investigating the Status of Human Resource Management Development Indicators Based on Competency Components in the e-Commerce Development Center of the Ministry of Industry, Mines and Trade. *Dynamic Management and Business Analysis*, 2(4), 180-199. <https://doi.org/10.22034/dmbaj.2024.2035663.2412>
- Ryabushka, L., & Yusiuk, A. (2022). Analysis of Factors Influencing Foreign Direct Investment in Ukraine. *Visnik Sums'kogo Deržavnogo Unìversitetu*, 2022(4), 99-111. <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2022.4-11>
- Saberi, A., KalatehSeifari, M., Dosti, M., Razavi, S. M. H., & Farzan, F. (2018). Designing a Sport Development Model in Iran's Free Trade Industrial Zones. *Annals of Applied Sport Science*, 6(4), 49-58. <https://doi.org/10.29252/aassjournal.6.4.49>
- Yazdan Panah, M., & Ahmadi Mousavi, S. M. (2023). Legal Supervision Styles for Capital Market Health. *Dynamic Management and Business Analysis*, 2(3), 196-207. <https://doi.org/10.22034/dmbaj.2024.2037208.1063>